

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22118 - Dificultats Específiques d'Aprenentatge / 2
Titulació	Grau d'Educació Primària (Pla 2013) - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Isabel Cuat Sintes isabel.cuat@uib.es	18:00	19:00	Divendres	01/09/2018	01/02/2019	Despacho B003, edificio Guillem Cifre (las tutorías del primer cuatrimestre se concertarán previamente por e-mail)
	18:00	19:00	Divendres	04/02/2019	31/07/2019	Despacho B003, edificio Guillem Cifre

Contextualització

L'assignatura Dificultats Específiques d'Aprenentatge és una assignatura bàsica que contribueix a l'orientació dels futurs mestres en estratègies d'intervenció psicoeducativa amb alumnes que presenten problemes en el procés d'adquisició i ús de la lectura, escriptura matemàtiques, tenint en compte no tan sols les característiques individuals d'aquests, sinó també el context familiar, emocional i educatiu que els envolta. És una assignatura fonamental per ajudar a que aquests futurs professionals estiguin preparats per atendre la diversitat de l'alumnat, desenvolupin una actitud de respecte davant aquesta situació d'heterogeneïtat, i es conciencien de la necessitat de treballar en equip per optimitzar la qualitat de la intervenció.

L'assignatura Dificultats Específiques d'Aprenentatge s'imparteix al segon semestre del segon curs de la titulació de Grau d'Educació Primària.

L'assignatura té caràcter bàsic, i forma part del mòdul "Aprenentatge i desenvolupament de la personalitat", dins la matèria "Dificultats d'aprenentatge", juntament amb les assignatures "Educació inclusiva", "Atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu a l'escola", "L'alumnat amb necessitats educatives

Guia docent

especials i altes capacitats", "Atenció a la diversitat social, lingüística i cultural a l'escola", i "Intervenció educativa des del context familiar i social de la persona amb discapacitat".

Requisits

L'assignatura "Dificultats Específiques d'Aprenentatge" és de formació bàsica, per tant, no té requisits essencials.

Recomanables

Encara que no és imprescindible, és recomanable haver superat l'assignatura "Psicologia del Desenvolupament", del segon semestre del primer curs d'Educació Primària, ja que és necessari conèixer com i quan es produeixen els canvis psicològics al llarg del desenvolupament per tal de poder determinar si es presenta una dificultat específica d'aprenentatge.

Competències

Específiques

- * Identificar dificultats d'aprenentatge, informar-les i col·laborar al seu tractament. (1.1.4).
- * Mostrar una actitud de valoració i respecte cap a la diversitat de l'alumnat, independentment de les seves condicions o característiques, i promoure aquesta mateixa actitud entre aquells amb els quals treballi directament. (1.1.8).

Genèriques

- * Capacitat d'identificar necessitats. (4.1.7).
- * Capacitat de crear i adaptar estratègies i materials i mitjans didàctics.(4.1.9).
- * Assumir la dimensió ètica i deontològica pròpia de la funció docent i actuar responsablement en conseqüència. (4.2.4).
- * Conèixer els recursos disponibles i saber cercar ajuda. (4.3.6).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Al següent apartat es descriuen els continguts que es treballaran al llarg del curs per tal d'assolir les competències establertes.

Continguts temàtics

Bloc 1. Concepte de dificultats d'aprenentatge i legislació vigent

Bloc 2. Avaluació i identificació de les DA en el context escolar

Guia docent

Bloc 3. La família i les dificultats específiques d'aprenentatge

Bloc 4. Els aspectes socials, motivacionals i emocionals de les dificultats d'aprenentatge

Bloc 5. Identificació i intervenció amb les dificultats específiques d'adquisició i ús de la lectura.

Bloc 6. Identificació i intervenció amb les dificultats específiques d'adquisició i ús de l'escriptura.

Bloc 7. Identificació i intervenció amb les dificultats específiques d'adquisició i ús de les matemàtiques.

Metodologia docent

Dins aquest apartat es descriuen la metodologia i les activitats a desenvolupar, tant de forma presencial com a no presencial, que ajuden a adquirir les competències de l'assignatura.

Volum de treball

A continuació, es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i no presencial planificat en relació a les hores i els crèdits.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició dels continguts	Grup gran (G)	La metodologia emprada serà l'exposició teòrica-pràctica dels tots els continguts de l'assignatura (per part de la professora, professionals que actualment estiguin treballant la temàtica a desenvolupar o alumnat tutoritzat), amb el suport multisensorial necessari per a la seva comprensió.	32.5
Classes pràctiques	Sessions pràctiques	Grup mitjà (M)	La metodologia emprada consistirà en l'anàlisi de casos pràctics i d'instruments d'avaluació de dificultats específiques d'aprenentatge; anàlisi i comentari d'articles relacionats amb l'assignatura; visualització i posterior debat de material audiovisual relacionat amb les dificultats específiques d'aprenentatge; així com l'anàlisi dels dubtes que poden anar sorgint durant el treball grupal sobre l'anàlisi i la proposta d'intervenció amb un cas propi d'alumne/a amb dificultats en lectura, escriptura i/o matemàtiques.	15.5
Avaluació	Prova final d'avaluació	Grup gran (G)	L'estudiant haurà de desenvolupar una prova escrita d'avaluació de l'assignatura.	2
Avaluació	Avaluació activitat grupal	Grup mitjà (M)	A les sessions pràctiques del mes de maig s'exposaran a classe els treballs realitzats en grup (programes d'intervenció/materials didàctics/treballs de recerca). Els treballs s'hauran d'haver lliurat a la professora abans de l'1 de maig.	10

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Guia docent

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectura i comentari de documents	L'alumne, individualment, haurà de llegir i fer una reflexió dels documents que la professora li vagi facilitant per tal d'ampliar el coneixement sobre l'assignatura.	30
Estudi i treball autònom en grup	Desenvolupament d'un treball pràctic	Els alumnes duran a terme un treball pràctic on triaran desenvolupar un programa d'intervenció per a un alumne amb dificultats específiques d'aprenentatge, elaborar un material didàctic o dur a terme un treball de recerca. La posada en pràctica del treball elaborat amb un/a alumne/a de Primària serà opcional, en cas de dur-la a terme el treball serà avaluat amb un punt més.	60

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'un conjunt de procediments d'avaluació. Mitjançant una tutoria inicial, la professora responsable de l'assignatura i l'alumne/a acordaran l'itinerari avaluatiu que s'aplicarà a petició de l'alumnat per a l'obtenció de la qualificació de l'assignatura. El "contracte pedagògic" haurà d'esser signat en un plaç de tres setmanes des de l'inici del semestre. Es proposen dos itineraris possibles, A i B, diferenciats quant a les activitats d'aprenentatge que seran avaluades, així com a la ponderació que tindrà cada activitat per a obtenir la qualificació de l'assignatura. Aquells alumnes que no haguin signat el contracte pedagògic en el plaç establert, seran assignats automàticament a l'itinerari A. L'itinerari avaluatiu A es caracteritza per a una exigència quant a la presencialitat de determinades activitats i va dirigit a alumnes amb una dedicació a temps complet als seus estudis. L'itinerari avaluatiu B va dirigit a alumnes amb una dedicació parcial als estudis deguda a la feina, responsabilitat familiar o altres circumstàncies que impedeixin l'assistència a classe. La signatura del contracte pedagògic per part de l'alumne implica un compromís de realitzar totes les activitats incloses a l'itinerari seleccionat, així com una obligatorietat a l'assistència a les activitats presencials, al cas de l'itinerari A, havent-se de justificar les absències.

Per a aprovar l'assignatura s'hauran d'haver aprovat totes les activitats plantejades per a cada itinerari formatiu. Per aprovar-les s'haurà d'obtenir com a mínim una puntuació de 5 sobre un total de 10. La nota final de l'assignatura serà la mitjana ponderada de la nota final de cada activitat. Les activitats suspeses o no presentades no es podran recuperar els dies de l'examen de juny i juliol. Les que es considerin superades podran ser qualificades amb nota numèrica sempre que s'hagin respectat els terminis d'entrega indicats; en el seu defecte únicament tindran dret a la qualificació màxima de 5. A l'itinerari presencial és obligatòria l'assistència a les classes pràctiques, com a mínim a un 80%. Es penalitzarà la no assistència disminuint la nota d'aquesta activitat. En canvi, no és obligatòria l'assistència a les teòriques, encara que es valorarà positivament. Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota

Guia docent

final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació. La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Sessions pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	La metodologia emprada consistirà en l'anàlisi de casos pràctics i d'instruments d'avaluació de dificultats específiques d'aprenentatge; anàlisi i comentari d'articles relacionats amb l'assignatura; visualització i posterior debat de material audiovisual relacionat amb les dificultats específiques d'aprenentatge; així com l'anàlisi dels dubtes que poden anar sorgint durant el treball grupal sobre l'anàlisi i la proposta d'intervenció amb un cas propi d'alumne/a amb dificultats en lectura, escriptura i/o matemàtiques.
Criteris d'avaluació	Seguiment de presencialitat (a les classes a l'itinerari A i a les tutories a l'itinerari B) Participació a les activitats plantejades.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Prova final d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	L'estudiant haurà de desenvolupar una prova escrita d'avaluació de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Adequació a les respostes. Ús dels referents teòrics i reflexions fonamentades amb estudis científics. Originalitat i coherència en la creació de propostes d'intervenció.

Percentatge de la qualificació final: 45% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 45% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Avaluació activitat grupal

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	A les sessions pràctiques del mes de maig s'exposaran a classe els treballs realitzats en grup (programes d'intervenció/materials didàctics/treballs de recerca). Els treballs s'hauran d'haver lliurat a la professora abans de l'1 de maig.
Criteris d'avaluació	Claretat i coherència tant als continguts del treball com a l'exposició verbal d'aquest. Relació de la teoria amb la pràctica. Originalitat de les activitats proposades.

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Lectura i comentari de documents

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	L'alumne, individualment, haurà de llegir i fer una reflexió dels documents que la professora li vagi facilitant per tal d'ampliar el coneixement sobre l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Ús dels referents teòrics i reflexions fonamentades amb estudis científics per al desenvolupament de tota activitat de l'assignatura Aprofundiment sobre els temes

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Desenvolupament d'un treball pràctic

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes duran a terme un treball pràctic on triaran desenvolupar un programa d'intervenció per a un alumne amb dificultats específiques d'aprenentatge, elaborar un material didàctic o dur a terme un treball de recerca. La posada en pràctica del treball elaborat amb un/a alumne/a de Primària serà opcional, en cas de dur-la a terme el treball serà avaluat amb un punt més.
Criteris d'avaluació	Claretat i coherència. Relació de la teoria amb la pràctica. Originalitat de les activitats proposades.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 5

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació es descriuen uns recursos bibliogràfics orientatius que poden ésser d'utilitat a l'alumne per a completar i ampliar els continguts treballats a l'assignatura:

Bibliografia bàsica

- Bassa, R. (2015). El llenguatge oral i escrit a l'escola: bones pràctiques. UOC Editorial.
- Rigo, E. (2006). Las dificultades de aprendizaje escolar. Manual práctico de estrategias y toma de decisiones. Barcelona: Ars Médica.
- Revista: Journal of Learning Disabilities (LDX). Editor: H. Lee Swanson University of California at Riverside, USA. Published by the Hammill Institute on Disabilities and SAGE

Bibliografia complementària

- Aguilera, A. (Coord). (2004). *Introducción a las Dificultades del Aprendizaje*. Madrid: Mc Graw-Hill.
- Alvarado, M. (1996). *La disgrafía escolar*. Alicante: Disgrafos.
- Cifuentes, P. A., i Gómez, E. T. (2016). Comunidades de aprendizaje: actuaciones para el éxito académico y la transformación educativa. *Padres y Maestros/Journal of Parents and Teachers*, (367), 6-10.
- Codina, M. i Terradas, E. (2010). *Dislèxia i TDAH a l'aula: pautes bàsiques d'actuació*. Barcelona: Lebón.

Guia docent

- Coronado-Hijón, A. (2015). La evaluación educativa de las dificultades de aprendizaje: tendencias actuales *EDUSK. Revista monográfica de educación skeepsis*, 69 – 93.
- Ferreiro, E. i Teberosky, A. (1980). *Los sistemas de escritura en el desarrollo del niño*. Madrid: Siglo XXI.
- Gispert, D. i Ribas, L. (2010). *Alumnado con dificultades en el aprendizaje de la lectura*. Barcelona: Graó.
- Hanh, T.M. (2015). *Plantant llavors: la pràctica del mindfulness amb nens*. Barcelona: Kairos.
- Jiménez, J. E. (2012). Retos y prospectiva de la atención al alumnado con dificultades específicas de aprendizaje: hacia un modelo basado en la respuesta a la intervención. A Navarro, J., Fernández, M. T., Soto, F.J. i Tortosa, F. (Coords.) *Respuestas flexibles en contextos educativos diversos*. Murcia: Consejería de Educación, Formación y Empleo.
- Jiménez, J.E. (2012). *Dislexia en español: prevalencia e indicadores cognitivos, culturales, familiares y biológicos*. Madrid: Pirámide.
- López, A. (2015). *Dislexia: un enfoque teórico-práctico*. Todos estamos implicados. Barcelona: Horsori.
- Mercer, C. (1991). *Dificultades de aprendizaje*. Barcelona: CEAC.
- Miranda, A., Fortes, C., Gil, M.D. (2000). *Dificultades del aprendizaje de las matemáticas. Un enfoque evolutivo*. Málaga: Aljibe.
- Miranda, A., Vidal-Albarca, E., Soriano, M. (2008). *Evaluación e intervención psicoeducativa en dificultades de aprendizaje*. Madrid: Pirámide.
- Navarro, J.I. Bravo, C.M. (2018). *Aprendizaje escolar desde la psicología*. Madrid: Pirámide.
- Outón, P. (2009). *Dislexia: una visión interdisciplinar*. Barcelona: Lebón.
- Pearson, R. (2017). *Dislexia, una forma diferente de leer*. Barcelona: Paidós.
- Rivas, R.M., Fernández, P. (1994). *Dislexia, disortografía y disgrafía*. Madrid: Pirámide.
- Rodríguez, D. (1999). *La disortografía: prevención y corrección*. Madrid: CEPE.
- Soriano, M. (2006). *Dificultades en el aprendizaje*. Granada: grupo editorial universitario.
- Teberosky, A. (1987). *Psicopedagogía del lenguaje escrito*. Barcelona: IME.
- Teruel, J. i Latorre, A. (2014). *Dificultades de aprendizaje. Intervención en dislexia y discalculia*. Madrid: Pirámide.
- Thomson, M.E. (1984). *Dislexia. Su naturaleza, evaluación y tratamiento*. Madrid: Alianza.

Altres recursos

1. Per a més informació sobre les Dificultats d'aprenentatge a nivell internacional: <http://www.ldonline.org/about/partners/njclcd/archives>
  2. Per a més informació sobre les el model RtI(Response to Intervetion):
<http://www.rtinetwork.org/>
<http://www.rti4success.org/>
<http://BuildingRTI.utexas.org>
  3. Per a conèixer i compartir experiències d'aula entorn la lectura i escriptura: <http://apliense.xtec.cat/arc/ques-l-arc>
  4. Programa tutorial per a l'ensenyament de la lectura: Jiménez, J.E., Rodríguez, C., Crespo, P., Suárez, N., Guzmán, R., O'Shanahan, I., et atl (2012). *Letra: (www.programalettra.ull.es)*. Universidad de La Laguna.
  5. Programa Glifing
- Amb la plataforma de teleeducació Moodle, l'alumne tindrà a la seva disposició més recursos d'interès per a la seva formació, com a documents electrònics sobre la matèria i enllaços a Internet.